

BISERICA ȘI ȘCOLA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația:
ARAD, STRADA EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

— EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A TIMIȘOAREI —

Nr. 652/1940.

Comunicat

Prea Cucernicilor și Onoraților Deputați aleși pentru Adunarea Eparhială a Timișoarei.

In urma adresei P. Ven. Consistor Metropolitan din Sibiu Nr. 30/1940. M. din 2 Martie a. c. prin care se preconizează o anchetă asupra alegerilor făcute în lunile Ianuarie și Februarie a. c. pentru mandatele de Deputați din cler și mireni la Adunarea Eparhială a Timișoarei, prin aceasta amânăm Adunarea Eparhială, convocată pe ziua de 17 Martie a. c. până la o altă dată.

Arad, în 12 Martie 1940.

† ANDREI

Episcopul Aradului

ca Episcop locțiitor al Timișoarei.

Ortodoxia și viața socială

Dacă creștinismul în deobște ne indică direcția și ne dă puterea spre singura organizare sănătoasă a vieții sociale, cu atât mai mult o face aceasta ortodoxia, forma nealterată a creștinismului.

Protestantismul a tras cele mai puține învățăminte din dogma Sfintei Treimi pentru viața omului în societate. Individualismul protestant afirmând că omul își câștigă mântuirea stând izolat în fața lui Dumnezeu, e în directă contradicție cu porunca iubirii și a comuniunii indicată de Sf. Treime.

La catolicism devierea dela calea dreaptă a duhului creștin în această privință apare mai puțin vizibilă. De aceea trebuie să stăruim puțin mai mult întru reliefaarea superiorității ortodoxiei față de el în acest punct.

Ortodoxia vedește rămânerea ei pe linia indicată de Sf. Treime în forma de conducere a Bisericii. Biserica ortodoxă are în fruntea ei

comunitatea episcopilor, adunați în sinod, sau stăruind în solidaritate, în frățească și duhovnicească legătură. Cu cât e mai strânsă legătura între episcopi, fără a se micșora importanța unora din ei de către alții, sau a tuturor prin totalitate, cu atât e mai multă viață duhovnicească în Biserică. Ortodoxia arată astfel că în Biserică funcția de conducător nu există în formă pură, ci în impletire cu frăția, condiționată de comunitate, transfigurată de datoria dragostei și limitată de faptul că singur nu ești nimic, ci numai în comuniune cu alții. Biserica n'are pe nimeni în sânul ei, care să fie mai mare pur și simplu. Ci calitatea aceasta de „mai mare” este oarecum neutralizată de faptul că unul e mai mare numai în egalitate și frăție cu alții.

Funcția de mai mare și dorința după ea ascund în ele cel mai mare pericol de păcat pentru om. A fi mai mare pur și simplu, e

însuși păcatul realizat. Aceasta însemnează a fi redus pe toți ceilalți la un nivel inferior și prin aceasta a te fi scos din mediul iubirii, căci iubire când n'ai pe nimeni egal cu tine, nu poți avea. Nici Dumnezeu nu s'a scos pe sine din mediul iubirii, căci nu e o persoană singură la nivelul dumnezeesc, ci trei la același nivel. A avea și a admite pe alții la nivel egal cu tine este condiția elementară a iubirii. Și numai constituit astfel esențial în iubire, ești apoi capabil de iubire și față de alții mai mici. Cine fonciarmente e plasat în afară de mediul iubirii, nu poate avea iubire prin simplul fapt că se apleacă spre cei mai mici, fără a-și părași nivelul său de singurătate superioară. La cei mai mici te poți cobori ca să ți-i faci egali, numai dacă ești obișnuit să ai egali cu tine, numai când și locul de unde te cobori e tot o comuniune. Atunci poți vedea în cel de mai jos unul după chipul celui de mai sus cu care ești în comunicare. Cel de mai jos este ridicat în circuitul de comunicare a celor de sus. Așa a făcut Dumnezeu cu oamenii: i-a ridicat în circuitul de iubire și de comunicare al Sf. Treimi.

Este învățătură creștină că Duhul Sfânt este cea dintre persoanele dumnezeiești care se coboară mai intim în noi. Atât de intim încât devine ca un fel de subiect în locul nostru, lăsându-ne totuși conștiința că noi suntem subiect. Când iubim pe Tatăl cu iubire fiască, Duhul Sfânt este cel ce strigă din inimile noastre „Ava, Părinte!“

Prin Duhul Sfânt suntem în stare să credem că Iisus este Dumnezeu și să-L iubim. Duhul Sfânt iubește din noi pe Fiul lui Dumnezeu, adică noi îl iubim, iar Fiul ne iubește pe noi iubind în noi pe Duhul Sfânt. Iar Fiul e om ca noi, e un Tu al nostru, ca orice om. Prin aceasta ne-a arătat în general valoarea omului, semnificația oricărui trup omenesc. Prin fiecare om, când îl privim cu credință în Hristos, privim pe Iisus. Și oamenii credincioși, cuceriti de comuniunea iubirii, se rapoartă cu iubire la Tatăl cel nevăzut, dar puterea cu care iubesc pe Tatăl este dela Duhul Sfânt și dela Fiul. Iată cum în relațiile de iubire dintre oameni, se exercită însăși iubirea dintre persoanele Sfintei Treimi.

Iar ierarhia sinodală este și ea, în relațiile ei, chip al Sfintei Treimi.

Deasemenea ea se face model al felului de relații între ceilalți membri ai Bisericii și peste tot acest fel de conducere a Bisericii e o pildă pentru stat și pentru oameni, un ideal ca și o muștrare.

Și statul și societatea omenească își spun

în fața modelului de conducere și de comuniune bisericească: iată cum ar trebui să fim și cum nu suntem. În felul acesta Biserica cu felul ei de organizare și de viață în iubire, exercită o influență neconținut transfigurătoare asupra organizației de stat și asupra societății omenești.

Ce ne oferă în schimb catolicismul? O conducere absolutistă unipersonală. Ea s'a depărtat de pilda ce-o dă Sf. Treime, face imposibilă legătura de iubire între conducerea Bisericii și credincioși și nu poate servi ca model pentru relațiile credincioșilor între ei, ca și pentru stat și societate în deobște. Dacă a fi superior înseamnă a fi singur și mai presus de toți, care credincios nu-și va face o ispită din aceasta? Numai cei inferiori au egali cu ei înșiși și trebuie să trăiască în comuniune, își va zice credinciosul.

De sigur pentru o disciplină exterioară, pentru o ordine întemeiată pe frică și pe lege, absolutismul unipersonal poate avea avantajii. Ferește de surprizele unei libertăți inspirate de rău. De aceea statul trebuie să fie organizat astfel ca în vârful scării să fie un singur conducător. Dar Biserica nu e stat. Biserica nu poate renunța la înfățișarea iubirii în forma ei de organizare, preferând iubirii disciplina forțată. Cine va mai exercita atunci asupra statului puterea spirituală care să-l facă să-și transfigureze în fiecare clipă forța prin iubire, fără a renunța total la forță? Și cine va mai arăta societății omenești că drumul spre forma ideală a relațiilor din sânul ei nu e individualismul, nici comunismul, ci comuniunea în iubire, dacă Biserica dându-și o conducere unipersonală arată sus un individualism dus la extrem, iar jos o masă supusă și neliberată de credincioși?

Biserica nu se poate face ca lumea, chiar dacă lumea ar ispiti-o cu avantajii aparente. Ea trebuie să rămână învățătura lumii și propovăduitoarea Revelației chiar prin ființa ei.

Biserica trebuie să fie și în ierarhia și în colectivitatea credincioșilor corp mistic în care e încorporată însăși Sf. Treime. E o grozavă erezie să secularizezi corpul mistic al Domnului și al Duhului Sfânt, prin teza că numai o persoană, în singularitatea ei, stă în legătură cu Domnul și numai ea primește comunicarea adevărului.

Ortodoxia e singura înfățișătoare autentică a cerului pe pământ.

„Telegraful Român“

D. STĂNILOAE

Savonarola: Meditații

X.

Deschide, Doamne, buzele mele și gura mea va vesti lauda ta,

Mare lucru e lauda ta, Doamne, căci vine din izvorul tău, din care cel păcătos nu bea, că nu este nimic frumos în lauda ce iese din gura păcătosului. Mântuiește-mă dar din lucrările trupului, Dumnezeuule, Dumnezeuul mântuirii mele și limba mea va slăvi dreptatea ta și atunci tu deschizi buzele mele, Doamne, și gura mea va vesti lauda ta. Căci a ta este cheia lui David: tu încui și nimeni nu deschide, tu deschizi și nimeni nu închide. Deschide dar buzele mele, cum ai deschis buzele pruncilor și ale celor ce sug, din gurile cărora ai luat laudă deplină. Cu adevărat proorocii și apostolii și ceialalți sfinți au fost cei ce te-au laudat cu buze curate, nu înțelepții și ritorii, cari ziceau: noi cu gurile noastre am făcut isprăvi mari, noi suntem stăpânii buzelor noastre, cine e să ne poruncească nouă? Aceștia singuri și-au deschis buzele, nu tu ai fost cel ce le-a deschis, nici n'ai luat laudă din gurile lor. Dar fiii tăi, Doamne, te laudă pe tine și pe ei înșiși s'au făcut lepădătură. Înțelepții însă, când arătau că pe tine vor să te laude, nu voiau decât singuri să se preamărească. Fiii tăi au laudat slava ta, pe care o au cunoscut prin harul tău ceresc. Înțelepții însă, cunoscându-te numai pe căile firii, n'au putut să spună lauda ta în chip desăvârșit. Sfinții tăi te-au laudat cu inimile, cu buzele și cu faptele lor cele bune, înțelepții cu buzele și cu înțelepciunea lor îngâmfată. Copiii tăi au lăsat lauda ta în toată lumea; înțelepții au predicat-o puținilor lor ucenici. Prietenii tăi cu lauda ta au adus nenumărați oameni din păcat la virtute și la adevărata fericire; filosofii n'au cunoscut aveau nici virtutea, nici fericirea adevărată. Iubiții tăi au vestit negrăitul tău har, pe care l-ai arătat întru Fiul tău cel iubit; înțelepții nici decum nu l-au priceput. Tu dar ai luat o desăvârșită laudă din gura pruncilor și a celor ce sug, căci așa a fost totdeauna bunăvoința ta să înalți pe cei ce se smeresc și să umilești pe cei îngâmfați.

De vreme ce dar tu pururea stai împotriva celor mândri, dă-mi mie smerenia cea adevărată, ca din gura mea să poți lua o desăvârșită laudă. Dă-mi o inimă de copil că de nu mă voiu face ca pruncii, nu voiu putea să intru întru împărăția cerurilor. Fă-mă asemenea pruncilor și celor ce sug, ca pururea să mă desfățez cu laptele înțelepciunii tale, că mai bune sunt sânurile tale decât bogăția și nimic nu i se poate asemăna din toate câte dorim. Că oamenilor li-e o nemărginită comoară și cine și-o câștigă, din prietenia lui Dumnezeu au parte. De mă vei face dar copil, laudă desăvârșită vei lua din gura mea și buzele mele vor vesti lauda ta în chip desăvârșit, precum desăvârșit o vestesc pruncii și cei ce sug.

Că de ai fi voit, jertfă ți-aș fi dat; tu însă nu voiești arderile de tot.

Gura mea, Doamne, va vesti lauda ta. Știu că aceasta e bine plăcută înaintea ta, zicând prin proorocul: jertfa de laudă mă cinstește pe mine

și aceasta este calea, prin care arăt oamenilor mântuirea lui Dumnezeu. Pentru toate păcatele mele dar îți aduc laudă, a pruncilor laudă și a celor ce sug. Și pentru ce laudă și nu mai bine jertfă îți aduc pentru păcatele mele? Pentru că de ai fi voit, cu adevărat jertfă ți-aș fi dat, dar tu nu voiești jertfele. Și ai putea oare să fii împăcat cu sângele caprelor și al vișeilor? Sau cauți tu oare aurul, când cerul și pământul sunt ale tale? Voiești tu oare să-ți jertfesc trupul meu? Dar tu nu voiești moartea păcătosului, ci ca să se întoarcă și să fie viu. Totuși imi voiu munci trupul cu măsură, ca să fie supus priceperii, de voiu trece însă măsura în aceasta, mi se va socoti păcat. Slujirea voastră, zice apostolul, să fie înțeleaptă. Iar prin proorocul ai zis: milă voiesc, nu jertfă.

Pentru aceasta gura mea va vesti lauda ta, căci acest prinos îți aduce ție mărire și aceasta este calea care ne arată nouă mântuirea ta. Gata este inima mea, Dumnezeuule, gata este să implinească tot ce este bine plăcut înaintea ta. Cu ajutorul harului tău am cunoscut că singură aceasta îți este dragă, aceasta ți-o aduc prinos, aceasta va fi pururea întru inima mea, aceasta va răsună de pe buzele mele. Că de-ai fi voit jertfă trupezască, negreșit ți-aș fi dat, căci inima mea prin harul tău, este gata să facă voia ta. Dar tu nu voiești jertfele, tu ai făcut trupul pentru suflet și nu cauți cele trupesti, ci cele sufletesti. Că așa zici undeva: Fiule, dă-mi mie inima ta. Aceasta este jertfa pe care o bine voiești, ca să-ți aduc prinos inima mea arzătoare de pocăință și de iubirea pentru cele cerești. Mai mult tu nu dorești. Această jertfă de ardere îți este bine plăcută.

Jertfa lui Dumnezeu: duh umilit, inima înfrântă și smerită, Dumnezeuule, tu nu o urgisești.

Cu adevărat duhul umilit, nu trupul smerit îți este bine plăcut, căci trupul se smerește când îi lipsesc cele pământești pe care le dorește, sau când simte în sine ceva ce urăște. Sufletul însă se umilește din pricina păcatului pe care l-a săvârșit împotriva Dumnezeuului său. Pe doare că a supărat pe Făcătorul și Mântuitorul său, s'a lepădat de dulcele său Părinte. Acest duh umilit e jertfa bine mirositoare înaintea ta, ce izvorește dintr'un gust amar, din aducerea aminte de păcate. Că păcatele adunate în inimă și scaldate în lacrimile pocăinței, dau o mireasmă care înaintea ta este o jertfă bine primită, pe care n'o urgisești când ți se aduce. Cine dar își înfrânge inima împietrită, pe cea din pietrele tari ale păcatelor și o cerne, ca să gătească din ea cu lacrimi multe mirul pocăinței și fără să desnădăjduiască pentru păcatele sale mari, îți aduce ție această jertfă, tu pe aceasta nu o vei urgisi, căci inima înfrântă și smerită tu nu o urgisești.

Maria Magdalena a fost o femeie păcătoasă îndeobște cunoscută în cetate. Ea a gătit un astfel de mir, l-a pus în alabastrul inimii sale și fără de frică a intrat în casa fariseului, a căzut la picioarele tale, nu s'a rușinat să plângă în mijlocul oaspeților. Tăcea sub greutatea durerii. Dar inima i s'a topit în lacrimile în care spăla picioarele tale, cu părul său le ștergea, le ungea cu mir și nu înceta

a le săruta. Văzut-a, auzit-a cineva vreodată ceva asemenea? Jertfa aceasta ți-a plăcut și ți-a fost așa de dragă, că ai pus-o mai presus de fariseul care se ținea drept și prin cuvintele tale ai voit să arăți că depărtarea dela dreptatea fariseului până la dreptatea Mariei este ca depărtarea dela cel ce cu apă până la cel ce cu lacrimi ți-a spălat picioarele, dela cel ce ți-a sărutat odată obrajii la cel ce nu încetează să sărute picioarele tale, dela cel ce cu undelema ți-a uns capul la cel ce ți-a uns picioarele cu mir de mult preț. Cu mult a întrecut Maria pe fariseu, căci acesta nu ți-a dat nici apă, nici sărutare, nici untdelemn.

Mare este tăria ta, Doamne, mare este puterea ta, care se arată mai ales în iertare și în milă, căci iată, tu nu urgisești inima înfrântă și smerită. Pentru aceasta mă sărguesc să-ți aduc o astfel de inimă și nu e trebuință să ți-o spun în cuvinte, căci tu ești Dumnezeu care cercetezi răunchii și inimile. Primește dar această jertfă a mea și de-ar fi nedesăvârșită, desăvârșește-o tu, cela ce singur poți s'o faci jertfă de ardere, să ardă de văpaia nemărginitei tale iubiri, să-ți fie bine primită sau, cel puțin, să nu o urgisești. Că de nu o vei urgisi, voi ști c'am aflat har înaintea ta și nu mă va lepăda nici unul din sfinții tăi, nici în cer, nici pe pământ.

Prietenii și ocrotitorii noștri

De câte ori intri în biserică, vezi atâtea chipuri zugrăvite, ce te 'mbie către rugăciune! Toate aceste chipuri, cari mai de cari mai blânde, te conduc cu pașii sufletului pe cărarea cerului. Oricine, cred, bagă de seamă acest lucru.

Uite colo sus de tot, crucea Mântuitorului, semnul suferințelor Lui, dar și semnul biruinții noastre. Colo jos, chipul cel atât de blând al Domnului Hristos și al Prea Curatei Sale Maici, care par'că pe toți ne chiamă: „Veniți, aci la Noi, la picioarele Noastre, cu credință și cu dragoste, oamenilor, aveți tot ajutorul Nostru, de ce nu l cereți?”

Iată dincolo pe sf. Ioan Botezătorul, cel cu viața curată, îngerul în trup, proorocul de foc; dincolo în cealaltă parte, iată pe arbiereul bunătății sf. Nicolae, bunătatea și blândețea întruchipată, părintele săracilor, ajutorul și sprijinul celor oropsiți. Și câte și câte icoane sfinte, chipuri blânde, sfințite prin sângele cel cu atâta imbelșugare dăruit, pentru înecarea păcatelor. Aci, în fața lor te simți în cea mai caldă atmosferă de familie.

Nici un ochiu dușmănos, nici un gând ascuns, nimic, decât bunătate, blândețe și suferință pentru Hristos. Toate icoanele îți vorbesc de viați curate, ca lacrima de mamă, de iubire nemărginită, de inimi arzânde după dorul mântuirii. Aci în fața lor nu te 'nchină lemnului, sau hârtiei, pe cari sunt zugrăvite, ci sfântului al cărui chip îl ai în față și nu ceri spre ajutor altă putere a lui, decât numai pe aceea, de a se ruga lui Dumnezeu pentru tine, pentru durerea ta, ajutorul tău, sau al altcuiva.

Se spune despre un împărat păgân, dintre cei ce porniseră luptă contra sfințelor icoane, că, dând poruncă să se

adune toate icoanele din palatul său spre a fi arse, cel însărcinat cu treaba aceasta, puse peste grămada icoanelor adunate și un tablou al mamei împăratului. Văzând tabloul mamei sale printre icoanele date spre ardere, împăratul certă pe slujitor. Acesta fiind un om credincios, spuse împăratului:

— „Măria Ta, când vezi acest tablou cu chipul mamei Tale, la cine-ți fuge gândul?”

— „La mama”; fu răspunsul.

— „Ei bine, tot așa, cine privește și se 'nchină icoanei, nu se închină lemnului, ci sfântului, al cărui chip este zugrăvit pe ea, dupăcum vezi Măria Ta, chipul mamei Tale pe acest tablou”. Auzind aceste cuvinte înțelepte, împăratul n'a mai prigonit icoanele. (Din: „Viața creștină în pilde”, Al. Lascarov Moldovanu).

Icoanele ne sunt cei mai buni prieteni, ai noștri, ai casei noastre. Ele ne sunt ocrotitorii și păzitorii noștri. Lor și înaintea lor, ne desvelim sufletul de povara ce l apasă. Sfinții de pe icoana casei noastre sunt martorii vieții și sbuciumărilor noastre sufletești, sunt martorii pentru noi în fața lui Dumnezeu. Ei se roagă pentru noi, oridecâteori alergăm la dânsii, ochii lor blânzi par'că ne șoptesc: „Noi suntem cu tine, nu te teme! Indrăznește spre Mântuitorul, căci El nu te va lăsa... Noi îți vedem viața!”

Icoanele sunt călăuzitorii noștri, pe drumul vieții acesteia și pe drumul cerului, căci prin chipul pe care ni-l arată, ne duc către Domnul, sus acolo în cer; prin rugăciune în îngenunchiere înaintea lor, acolo în oădița tainică, la lumina palidă, dar curată a candelii, acolo ni se descue zăvoarele inimii, sufletul descătuiat de tot pământescul din noi, curat, pe aripa rugăciunii se ridică pe cărăriua cerului.

Numai îngenunchind înaintea lor, simți puterea nebănuită a lor, căci ele întăresc sufletul înviforat de vijeliile furtunoase ale vieții. Aci, înaintea lor orice furtună se risipește, vârtejul patimilor încetează de a mai vui, frământatele ape ale sufletului se linistesc, iar pacea divină se așterne peste ele...

Dacă le vom privi cu ochi trupești, nu sufletești, atunci vor rămâne simple lucruri, nu ne vor arăta, nu ne vor da, nu ne vor spune nimic, din taina lor, vor rămâne pentru noi simple tablouri zugrăvite în culori mai vii, sau mai închise, după gustul și priceperea zugravului.

Se spune, că un zugrav vestit a mers într'o mănăstire, să ia ca model chipul unei icoane făcătoare de minuni. O privea din toate părțile, dar nu putea înțelege, ce are deosebit. Cineva care-l văzu îi zise: „Domnule, pentruca să vezi mai bine icoana, pleacă-te în genunchi”. Atunci abia a înțeles acel zugrav, ce avea deosebit icoana, când, îngenunchind înaintea ei și aducându-și aminte de binefacere și minunile prin tămăduirile făcute, atunci a lăcrămat...

Frate iubit; cred, fără indoială, că și tu ai în casa ta o icoană, că te rogi înaintea ei! Dar un lucru nu știu eu; dacă, odată, sfântul s'ar coborî de pe icoană și ți-ar sta în față, tu cumva ți-ar fi rușine de viața pe care o duci? Când ai început un lucru oarecare, sau când ai slobozit o vorbă nelalocul ei, te-ai gândit vreodată că ocro-

titorul tău, că martorul acesta din perete, al vieții tale, se întristează de cele ce faci și că dimpotrivă, se bucură când viața și gândurile îți sunt curate, aproape ca ale lui?

Poate că acei cari nu au icoane prin case, le este rușine de ele? Ei bine, acolo unde nu este icoană, în acea casă nu este Dumnezeu, pentru că El se răsfrânge și este înțeles prin viața fiecărui sfânt, după cum se răsfrânge soarele în fiecare ciob de oglindă spartă.

Deaceea se cade ca întotdeauna când sufletul ne este turburat, să alergăm acolo la icoană, care printr'un fior tainic face, ca din zgura sufletului, să se aprindă iarăși focul credinței. Icoana vorbește sufletului și face ca, din împietrirea inimii să răsară iarăși mlădița curatei credințe, a înduioșării și a dragostei creștine

Să cinștim icoanele, din inimă curată, frântă și smerită, după cuvântul prorocului: nu din buze, ca să n'ajungem să ni se spună: „Poporul acesta se apropie de Mine cu gura și mă cinștește numai cu buzele, iar cu inima este departe de Mine” (Matei XV. 8).

Vasile St. Guzu
stud. teolog — Arad.

Muzica în Vechiul Testament

Viața familiară și socială a poporului evreu a fost atașată de muzica vocală și instrumentală încă din cele mai vechi timpuri, cântându-se cântece religioase și laice cu caracter popular, a căror conținut melodic cât și textul nu se deosebea, pentru că avea același izvor de plecare. Cântările de victorie, toast și bocete, erau cântate mai mult de femei (Miriam, Debora), iar dansurile religioase, împreună cu diferitele imnuri, erau cântate și de bărbați în cor alternativ sau antifonic, care formă muzicală obișnuită la mai multe popoare orientale a evoluat și în Europa apuseană prin secolul al XVII-lea numindu-se „contrapunct” sau notă contra notă, care azi constituie arta de a compune muzica corală armonică cu mai multe voci. La serviciile religioase când luau parte și profeții, mai întotdeauna erau intercalate răspunsuri orchestrale, ale căror instrumente erau de suflat și lovire. Pe timpul patriarhilor, muzica religioasă nu a fost separată de cea laică; cântările de toate genurile și ocaziunile erau întrebuințate și în templu, a căror formă și caracter era popular.

Materia cea mai plăcută și apreciată în școala de profeți a lui Samuil a fost studiul muzicii, unde tineretul era pregătit în teoria intervalelor sonore și a cântărilor care se exercitau în templu. Regele David, autorul psalmilor, cânta cu tineretul pe care îl pregătea personal cu cântări originale, în templu, în afară de rânduiala ritului.

Ansamblul coral și orchestral era dirijat de leviți, cari se interesau de bunul mers al serviciului divin. În studiul muzicii, în afară de cântările religioase dela serviciile divine, se cultivau și cântări lumești, despre

cari se presupune că nu aveau melodii specifice populare evreești; totuși sa constatat că erau aplicate în serviciile cultului lor, deoarece prin însușirea lor făcută de către preoți, s'au asimilat în cântările lor oficiale.

Despre o muzică cultă sistematică se amintește abia pe timpul regelui David, care a incurajat muzica la curtea sa, fiind el însuși cântăreț vocalist și muzician cântându-și psalmii cu acompaniament de harpă, pe care o manua cu măiestrie. Concertele ce se dădeau la diferitele ocațiuni erau completate cu cântăreți vocaliști cari îndeplineau și rolul de cantori ai templului. Orchestra era compusă din următoarele instrumente: 3 chimvale, 7 trompete, 8 nebele, 6 kinnouri, ale căror sunete stridente nu caracterizau vreo armonie, ci impresionau cu disonanțele lor, și de multeori acompaniau alaiul ce însoțea pe regele David și suita sa în drumul triumfal spre Ierusalim.

Pe timpul lui Solomon, 4000 de leviți în 24 de grupe, au format ansamblul orchestral, iar 120 de preoți suflau în goarne la sfîntirea templului, până când înăluntru templului 120 de cântăreți activau la serviciul divin. Referitor la numărul exagerat de instrumentiști și vocaliști, apoi despre impunătoarele festivități muzicale, Iosif Flavius ne-a lăsat frumoase amintiri prin secolul întâi după Hristos.

În secolul al II-lea, Philo reimprospătează amintirile asupra cântărilor ce se cântau la serviciile divine, în formatele coralelor heterofonice. Pe terenul instrumentelor muzicale, poporul evreu s'a întâlnit cu influențe străine, cari s'au perfecționat prin întrebuințarea lor în ansamblul orchestral.

„Kinnorul”, un instrument în forma triunghiulară, având 10 coarde — asemănător cu harpa, care simboliza bucurie, a servit des la acompaniamentul cântăreților. Acest instrument a cărui sunete plăcute erau redade gradat sau arpegiat, erau foarte armonioase, îl întâlnim pictat pe diferite cupole din arhitectura siriană. Asemănător acestui instrument mai era „trigonul”, care era întrebuințat de Fenicienii de pe insula Cipru, de unde s'a strecurat apoi la Greci. Acest instrument cu sunete atât de nobile, s'a perfecționat în Europa, și se întrebuințează azi aproape în toate lucrările mari de artă.

„Nebelul” care este asemănător lirei, având 10-12 coarde, „astorul” a cărui sunete erau redade prin pșcare, toate aceste instrumente își au originea în Asia occidentală.

Printre instrumentele rituale cel mai important era „sofarul”, care era din corn de kos, a cărui 2 până la 3 sunete misterioase creiau senzații de frică; era bine apreciat în templu și tabără. Acest instrument de suflat se află în serviciul cultului la Evrei până în ziua de azi.

Asemănător acestui instrument de suflare mai era „chacora”, care este făcut din material metalic de argint, iar înrudite cu aceste instrumente mai amintim „ugabul”, „nekebul”, cari erau simple fluere; de remar-

cat era „chalilul“ identic cu aulosul la Greci, fiind format din două oboe ale căror sunete plângătoare se auzeau des la ceremoniile de doliu.

Printre instrumentele de lovire mai amintim; „tof“-ul de origină siriană sau egipteană, cu format de tobă mică de mână; „meciltajum“, „cecelim“, „salisim“, a căror sunete metalice evidențiau mișcarea ritmică. In cei 150 de psalmi, se mai amintește și de „cicele“ „soma“, „menanim“, „magrefa“, cari instrumente întrebuintate de Evrei, le mai întâlnim aproape la toate popoarele aflătoare în apropierea Mării-Mediterane.

Despre ideile muzicale evreiești autentice, avem dovezi foarte anemice. Motivele cântărilor aflate în cultul lor, cu puținele ornamente autentice ce le a mai rămas, ne poate forma numai o părere despre aspectul caracteristic muzical al lor. Ultimile descoperiri făcute de Idelshon susțin că ar mai fi rămas puține reminiscențe din melodiile străvechi, după cum s'a păstrat și forma antifonică care a trecut la creștini, dar care formă muzicală și azi o mai întâlnim în arta popoarelor orientale.

Muzicienii psalmiști evrei, în dorința de a restabili cântările autentice naționale din Palestina, au creiat divergente păreri asupra motivelor existente azi în cântările lor fie bisericesti sau laice, fără să se poată pronunța asupra lor cu vreun rezultat.

Unii descoperitori specialiști de melodii vechi evreiești, atribue originalitatea tonală a acestor melodii vechilor Greci, numindu-se „nomos“, sau tipurilor tonale ale hindușilor „raga“. Dacă într'adevăr, Idelshon ar fi descoperit melodii autentice cu cele a Testamentului Vechiu din răsăritul Palestinei, atunci caracteristica lor bisericască constă în bogăția ornamentelor și a altor diferite rulate cromatice, iar scheletul melodic împreună cu frazele ce alcătuiesc construcția lor, au thetrachordul grecesc. In ceiace privește interpretarea recitativă, ei s'au influențat de dialectul iemenian și cel perzian, iar încheierea cântărilor avea finaluri în dialect babilonian.

Cetirea cărților sfinte se făcea prin intonări sonore neregulate, iar cuvintele notate cu accente, evidențiau diferite nuanțe melodice, și astfel cuvintele erau despărțite prin silabizări, făcându-se textul cât mai ușor de înțeles și memorizat. După ce Evreii au părăsit Palestina, majoritatea lor s'au aglomerat în Europa apuseană, acomodându-se curentului polifon armonic, ce s'a evidențiat prin evul mediu, și astfel vechea muzică evreiască a evaluat înspre o muzică nouă religioasă „Kol-nidre“, până când cei rămași în Palestina, au reușit într-o câțva să păstreze o copie din melodiile tradiționale străvechi, a căror stil de interpretare și ca valoare melodică, avea dialectul iemeni-arab și perzian-babilonian. Influențele melodice străine ce au continuat să schimbe aspectul tradițional bisericesc la Evrei, se datoresc în cea mai mare parte cantorilor cari se năzuiau să concureze prin dexteritatea vocală de a cânta

cu improvizații libere, începând dela cele mai grele opere de artă până la cea mai simplă romanță.

Emigranții evrei cântăreți, de prin toate părțile, au continuat să aducă noutăți muzicale în sinagogă întocmai ca trubadurii medievali, și astfel au amestecat și puținul ce le-a mai rămas tradițional, cu idei melodice străine de vechea lor muzică națională și religioasă.

Cel mai recent reformator muzician în caracter apusean, este Leon de Modena pe la începutul sec. al XVII-lea, și Solomon Rossi, care în anul 1620 editează „Cântările lui Solomon“ în limba jidovească, cu stilul coral polifon palestinian.

Pentru a restabili muzicalitatea lor națională și religioasă, contină și azi mari frământări în cerul muzicienilor evrei, cari caută ca pe baza de intervale sonore orientale, să se apropie de melodiile ce alcătuiesc cântările lor din vremea Vechiului Testament.

Diacon Octavian Lipovan
profesor.

Dumineca Ortodoxiei

Sfintele Icoane

„Ochii Domnului asupra celor drepti și urechile lui la rugăciunile lor“ (Ps. 33, 9).

Dumineca primă din Postul mare se numește a Ortodoxiei. A învingerii credinței ortodoxe asupra ereziilor din primul mileniu al Bisericii. În această Duminecă s'a încheiat lupta contra icoanelor, care a început în veacul VIII-lea și a durat cam o sută de ani, izbucnind, în acest timp, de două ori. Mai întâiu fostul soldat Leon Isaurul, ajuns împărat, prin persecuția în contra icoanelor și a celor ce le cinsteau. La fel făcură și urmașii lui, până la a. 707, când s'a ținut sinodul a toată lumea din Nicea, care a hotărât că „este permis și chiar folositor și bineplăcut lui Dumnezeu a face icoane religioase și a le cinsti, iar nu a le adora, căci adorarea se cuvine numai lui Dumnezeu“. Dar nu peste mult, apucând tronul un alt soldat, Leon Armeanul, izbucni din nou lupta contra icoanelor, până când în a. 843 s'au întărit hotărârile sinodului dela Nicea și s'a stabilit ca amintirea acestei învingeri să se prăznuiască în fiecare an la Dumineca Ortodoxiei. De atunci a rămas neclintită în Biserică cinstirea icoanelor, ca o caracteristică a credinței noastre, care fără icoane n'ar mai fi Ortodoxie. Să știe acest lucru și cei ce ar fi ispitiți să creadă, că cinstirea icoanelor este la noi de mică însemnătate!

Noi nu socotim icoanele numai ca niște pagini deschise ale „Bibliei neștiutorilor de carte“. În aceste pagini — icoanele — de pe iconostasul și pereții bisericii, analfabetul poate citi și vedea de ex. viața Mântuitorului cu întâmplările-i minunate. Pe scurt, icoanele sunt și mijloace de intuiție duhovnicească.

Dar nu numai atât Ci icoanele mai sunt – după expresia lui Neagoe Basarab – „semnul și chipul Domnului nostru Iisus Hristos și pecetea lui”. Noi le numim „sfinte”, pentru că înainte de-a se așeza în biserică sau în case se sfințesc. Și le cinstim, le sărutăm, le tămâiem, sau le aprindem candelile în față, cu toată evlavia, ca fiind obiecte sfinte prin care Dumnezeu își arată bunătatea și își revarsă darurile peste noi. Aceasta ne-o dovedesc multe minuni întâmplare cu sf. icoane.

Și totuși contrarii Ortodoxiei spun că cinstirea icoanelor este contrară poruncii a II-a: „Să nu-ți faci chip cioplit”... Icoana – zic ei – este chip cioplit. Deci cinstirea ei este oprită. Este închinare la idoli. Dar contrarii nu pot aduce în această privință niciun temei din Sf. Scriptură. Căci toate dovezile aduse de ei nu sunt spuse de Dumnezeu împotriva icoanelor, ci se referă la idoli, adică la niște zei ireali, pe care omul întâiu și-i făcea și apoi li se închina, – și nu la sf. icoane. Căci, dacă ne-am lua după contrari, am putea numi idoli și Tablele Legii, ce erau în mare cinste la evreii T. V., care și ele erau cioplite. Dar Dumnezeu nu le-a socotit idoli, precum nu socotește nici icoanele. Ba mai mult: a poruncit lui Moisi să facă heruvimi de aur și acolo – zice – „mă voiu arăta ție și-ți voiu grăi toate câte am a porunci”. Totașa nici Domnul Hristos n'a combătut, niciunde și nicicând, chipurile brodate sau pictate în templul din Ierusalim. Nu le-a combătut pentru că atât acestea cât și sf. icoane de azi nu cuprind în sine ideia adorării unui idol, ci ideia adunării lui Dumnezeu și a cinstirii Sfinților, ce nu putea și nu poate fi neplăcută lui Dumnezeu. Căci nu cinstim lemnul, sau metalul, sau vopsea icoanei în sine și pentru sine, cum își cinsteau păgânii idoli lor, care nici nu existau în realitate ca ființe în afară de piatra sau lemnul cioplit, ci – precum zice sf. Vasilie cel Mare – „cinstea adusă icoanei se îndreaptă spre originalul ei”. Adecă trec cu gândul dincolo de lemn și vopsea și cinstesc pe cel înfățișat pe icoană, care și există în afară de ea. Icoana e numai chipul lui Dumnezeu și al Sfinților și nu însuși Dumnezeu sau Sfinții. Așa încât „precum a nu cinsti sf. icoane e păcat mare tot așa e păcat să le îndumnezești, adecă să le socotești drept niște dumnezei”.

Bine, – vei zice – dar cu toate acestea Dumnezeu este Duh nevăzut și necuprins. De ce-l înfățișăm în icoane în chip văzut omenesc? Apoi să nu uităm, că Dumnezeu nu odată s'a arătat oamenilor în chip văzut sau omenesc chiar. T. V. are multe arătări de aceste. Iar T. N. ne arată pe Sf. Duh în chip de porumb și de limbi de foc, iar pe Hristos, cel ce este – după cuvintele Ap. Pavel – „chipul lui Dumnezeu cel nevăzut”, ni-l arată în corp omenesc. Așadar Iisus, care a trăit pe pământ, acum aproape 2000 de ani, a fost icoana văzută a lui Dumnezeu cel nevăzut. „Cel ce m'a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl”... Dela Mântuitorul ne-au rămas icoane Așa: giulgiul din mormânt

pe care au rămas întipărite figura și rănile lui – și pe care învățații de azi, după amănunțite cercetări, îl declară autentic – există și azi. La fel ne-a lăsat și icoana nefăcută de mână.

În catacombele de sub pământ, unde se rugau creștinii primi, spre a nu fi prinși, s'au găsit zugrăveli de-ale lui Iisus în chip de miel lângă o cruce, datând din vremea apostolilor. Deci dacă cinstirea icoanelor ar fi închinare la idoli, cum susțin contrarii, apoi atunci tot creștinismul dela Hristos la Pavel și la mucenici, acel timp minunat de eroism creștin și de jertfă sublimă, epoca de aur a întregii creștinătăți – n'a fost decât idolatrie! Asta ar fi o blasfemie chiar a și cugeta.

Dimpotrivă, cinstirea icoanelor e cinstirea lui Dumnezeu. Este o datorie a creștinului ortodox, dela care nu se va abate nicidecum.

Îmi spunea cineva odată, că el nu sărută icoana din biserică din cauză că s'ar putea molipsi de vre-o boală lăsată pe icoană de ceice au sărutat-o mai înainte de el. Dar dacă ai fi consecvent – i-am zis eu – atunci n'ar mai trebui să te atingi nici de paharul de băutură comandat la cafenea. Căci și pe pahar au rămas microbii dela cei ce au băut înainte. Și eu cred că boalele cercetează mai degrabă crâșma, ca biserica.

Dar cinstirea icoanelor ne cere să ne împodobim și casele cu ele. Fiecare casă va avea un locșor sfânt: icoana și candelă, unde toți casnicii își vor face rugăciunea. Astfel icoanele nu sunt numai podoabe, ci lucruri necesare. Ele sunt ferestrele prin care noi privim spre Dumnezeu. Ele sunt mărturia și înfățișarea lui Hristos pe pământ, în casa și inima noastră. Să le privim cu credință. Și orice faptă așa s'o săvârșim, ca și când prin icoană ne privește și ne ascultă însuși Mântuitorul: „Ochii Domnului asupra celor drepti și urechile lui spre rugăciunile lor”.

Presviter B.

Informațiuni

● **Consiliul Eparhial al Timișoarei** a ținut ședință în secțiuni unite, în Arad, Marți în 12 Martie 1940, sub prezidiul P. S. Episcop Andrei, ca locțiitor al Episcopiei Timișoarei. Au participat consilierii-referenți provizorii: Dr. Patrachie Țucra, Ioan Imbroane și Virgil Popoviciu din Timișoara. S'au discutat: raportul general, raportul special despre alegerile membrilor pentru Adunarea Eparhială și bugetul ordinar și extraordinar al Episcopiei Timișoarei pe anul 1940/41, ce urmează a fi înaintate Adunării Eparhiale. S'a hotărât ca Consiliul Eparhial al Timișoarei să înceapă a funcționa dela 1 Aprilie 1940 cu întreg personalul în edificiul parohiei din Timișoara-Iosefin, unde au fost puse la dispoziție sala mare de ședințe și alte trei camere pentru birouri.

În urma mai multor contestațiuni existând bănu-

iala ca recente alegeri pentru Adunarea Eparhială au fost viciate prin ingerințe din afară, s'a hotărât amânarea Adunării Eparhiale, convocată pe ziua de 17 Martie a. c. la Timișoara, până la efeptuirea anchetei, preconizată de Consistorul Mitropolitan.

P. S. Sa Episcopul Andrei a revocat numirea părintelui protopop Dr. Patrachie Țiucra de consilier-referent provizoriu la secția administrativă bisericească și cu data de 15 Martie a. c. a delegat pe protopopul Alexandru Bocșianu din Vinga să gireze lucrările acelei secții.

Săptămâna viitoare se va proceda la numirea personalului Consiliului Eparhial, ce va intra în funcțiune pe data de 1 Aprilie a. c.

● **Misiunea religioasă din Șimand.** Ca urmare a hotărârii conferinței catihetice ținută în protopopiatul Chișineului în 19 Oct. 1939, pentru educația religioasă-patriotică a tineretului s'au proiectat *misiuni religioase la mormântul preoților martiri din Șimand*, neuitații Cornel Popescu și Cornel Leucăția.

Oficiul protopopesesc al Chișineului de acord cu secția culturală a Ven. Cons. Eparhial a alcătuit un program acceptat și de P. S. Episcopul Dr. Andrei Magieru după cum urmează:

1. *Joi 14 Martie ora 6.³⁰ seara:* Priveghiere cu slujba Utreniei și ceas I. Predică misionarului tractual Pr. Victor Șiancu din Nădab despre Sf. Taină a Mărturisirii.

2. *Vineri 15 Martie ora 8 dim.* Mărturisirea preoților, a D-nelor preotese, a credincioșilor din loc precum și a membrilor org. Soc. „Sf. Gheorghe” din parohii.

Ora 9.15 Slujba Ceasurilor 3, 6, 9 cu Obendința și Sf. Liturghie mai înainte sfințită, servită de 7 preoți cu predica P. Sf. Sale părintelui Episcop Dr. Andrei Magieru. Impărtășirea în sobor a preoților și a celor mărturisiiți.

Ora 11.30 Pelerinaj la mormântul comun (în curtea sf. biserici) al preoților-martiri Cornel Popescu și Cornel Leucăția cu servirea unui parastas și alocuția P. O. protopop Petre Marșieu din Chișineu-Criș.

3. Ora 14.30 Serviciul „Acatistul Domnului”.

Ora 15. Reprezentația religioasă-culturală aranjată de membrii delegați ai Soc. „Sf. Gheorghe” după următorul program:

1. Rugăciunea în cântare obștească: „Împărate ceresc”.

2. Cuvântarea de deschidere a P. O. prot. C. Turicu consilier ref. eparhial.

3. Punctele de cor religios și recitare a organizației din Șimand.

4. Corul Societății din parohia Chișineu: „Slavă Ție” și poezii religioase.

5. Punctele de cântare bisericească a Soc. „Sf. Gheorghe” din parohiile Mișca și Nădab.

6. Corul „Pe Tine” executat de membrii din Sinte-Mare.

7. Cântări bisericești și recitări de poezii religioase date de organizațiile din parohiile Socodor și Siclău.

8. Cuvânt de încheiere de parohul locului.

9. Imnul Regal.

● **Serbările hramului sf. biserici din Miniș.** Folosindu-se de binevenitul prilej de îndoită serbare: a hramului (cei 40 Mucenici) și a zăpostirii din zilele de 9 și 10 Martie a. c. părintele Nicolae Vancea din Miniș a alcătuit un program religios-cultural cu angajarea stolurilor de străjeri, fanfarei Soc. „Sf. Gheorghe” și membrilor căminului cultural „Astra” din parohia sf. sale.

Din centrul Eparhiei a participat P. O. protopop Caius Turicu consilier referent, ținând predica la sf. Liturghie și conferințele despre „Datinele străbune” și „Vitalitatea neamului românesc”, una stolurilor școalelor primare și de viticultură conduse de d-nii comandanți directori David și Stana, și alta la reprezentația religioasă dată de corul căminului cultural „Astra” acompaniat de fanfara alcătuită din membrii Soc. „Sfântul Gheorghe”.

Piesa „Urmările beției” scrisă de părintele P. Chirică din Iași și executată de membrele și membrii căminului cultural de sub conducerea părintelui N. Vancea a fost îndelung aplaudată. Asemenea și poeziile religioase recitate de elevele școlii primare.

Tot cu ocazia acestor serbări s'a făcut botezul soldatului din părinți sectari Vasile Ilici având ca naș pe comandantul companiei sale dl. Căpitan Ștefan Pop.

Sfânta Episcopie Ortodoxă Română a Timișoarei

No. 700/1940.

Comunicat

Dl. Sabin Evuțian, Inspector-șef al Învățământului, în Timișoara, candidat cleric la Adunarea Eparhială a Timișoarei, fiind invitat de Noi, față de contestația ce i-s'a făcut, a dovedi dacă a corespuns cerințelor din deciziunea Nr. 10/1921 a Sinodului Episcopesc din Mitropolia Ardealului, prescrise pentru clericii din învățământ cari vor să figureze în lista preoților (datoria de a cerceta regulat biserica, a liturghisi și a se cumineca cât mai des, dar cel puțin la două luni odată, a se îmbrăca în reverenți la intruniri și la alte ocazii festive, pentru a-și manifesta caracterul lor preoțesc) n'a putut răspunde afirmativ.

Dreptce, în temeiul art. 38 din Regulamentul pentru alegeri, a fost șters de Noi din rândul preoților și diaconilor cu preoție lucrătoare din Eparhia Timișoarei.

Arad în 9 Martie 1940.

† Andrei

Episcopul Aradului,
ca Episcop locțiitor al Timișoarei.